Pääsihteerillemme Vertti Kiukkaalle oli StV:n kuulemisessa 14.11. esitetty kysymys, miksi SOSTEn laskelmat sosiaaliturvaleikkausten kumuloituvista vaikutuksista eroavat sosiaali- ja terveysministeriön arviosta.

Ohessa vastaus kysymykseen:

STM:n arvion ja SOSTEn laskelmien eroista

SOSTEn laskelmissa ei ole kaikkia työttömyysturvaan kohdistuvia leikkauksia huomioitu, koska niitä ei voi SISU-datalla suoraan mallintaa. STM:n arviossa on kuitenkin näitäkin pyritty arvioimaan. STM:n raportissa ei esitetä tarkkoja prosentteja tai lukumäärän muutoksia, minkä vuoksi lukuja on vaikea verrata suoraan SOSTEn julkaisemiin. Sieltä löytyy kuitenkin pylväskuvioita, joiden perusteella SOSTEn laskelmissa todettu lapsiköyhyyden kasvu, 1,6 prosenttiyksikköä, menee varsin lähelle ministeriön arvioita. Koko väestöä koskevan pienituloisuusasteen ministeriö kuitenkin arvioi suuremmaksi (vajaa 2 prosenttiyksikköä silmämääräisesti palkkikuvioista arvioiden), kun SOSTEn laskelmissa se on ”vain” 1,3 prosenttiyksikköä. Eli ministeriön laskelmissa köyhyysrajan alle putoaa koko väestön tasolla enemmän ihmisiä kuin SOSTEn laskelmassa. Tämä johtunee yllä todetusta, että laskelmissamme ei ole kaikkia työttömyysturvaan kohdistuvia leikkauksia huomioitu.

Tässä STM:n raportin kuvio, johon yllä viittaan. Tuo 60 % raja on yleisesti ja SOSTEn laskelmissa käytetty.

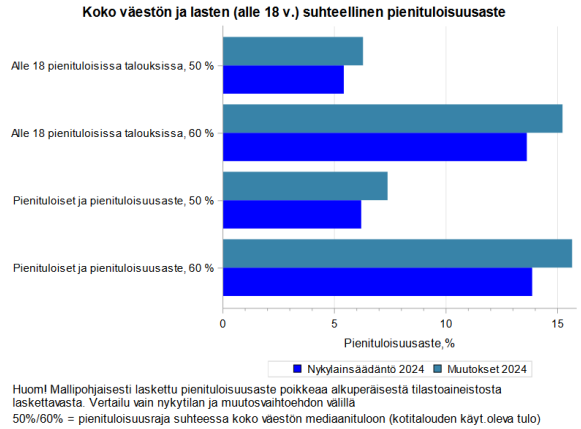

Kuvio 2. Koko väestön ja lasten suhteelliset pienituloisuusasteet
Pienituloisuusraja laskettu erikseen perus- ja reformivaihtoehdoissa

Mikrosimulointilaskelmiin liittyy aina jonkin verran epävarmuutta, ja eroja voi syntyä mm. eroista käytetyssä rekisteriaineistosta tai joissain oletuksissa. Nähdäkseni arviot ovat kuitenkin hyvin saman suuntaisia. STM:n arviossa on toki arvioitu vaikutuksia monipuolisemmin. SOSTEn laskelmat on tehty vuoden 2021 rekisteriaineistolla. STM:n raportissa asiaa ei mainita, mutta käsittääkseni he ovat käyttäneet vuoden 2019 rekisteriaineistoa. Se voi vaikuttaa myös osaltaan hieman tuloksiin. SOSTEn laskelmien taustaoletukset löytyvät tästä liitteestä, jos haluatte tutustua niihin tarkemmin.

STM:n selvityksessä vertailtiin vuoden 2024 ”oletettua” tai ”hypoteettista” lainsäädäntöä hallituksen esittämään verolainsäädäntöön. Meille laskelmat tehnyt Pertti Honkanen näki, että tässä on se ongelma, että varsinkin verotuksessa on vaikea tietää, millainen verolainsäädäntö oli ollut ikään kuin normaali vuoden 2024 lainsäädäntö, johon hallituksen politiikka ei vielä olisi vaikuttanut. Hän päätyi siihen, että on järkevää verrata ”reaalisia” eli ”inflaatiosta puhdistettuja” lainsäädäntöjä aineistovuoden 2021 tasossa. Tällöin lainsäädännön euromääräisiin parametreihin tehdään inflaatiokorjaus vuoden 2021 tasoon.

Anna Järvinen
Erityisasiantuntija
SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
anna.jarvinen@soste.fi
+358 50 586 5677, @anjarvinen, www.soste.fi | Facebook | X (Twitter)